

מן ונתקלקל הבאר בוי. ויזכנו עוד שם [ברשב"א המובא בציונים אות ח'] כלם טען ראובן על שמעון שהוא קלקלו ונהלגת זנלים לשם ושמעון אומר להד"ס, ופסק דאם טען ראובן צדרי לרין שמעון לישנע: י אבל אם חלקו ונשאר הבאר מתחלה לאחר אלא שנתן. כן ז"ל, ובספרים אחרים גרס ונלמד שנתן: סעיף ד' יאן יש לבעל הכרם ד' אמות. פירוש, מיירי דעלו אהדדי, וכמו שכתבתי לפני זה [בסק"ז] ע"ש:

סימן קעד סעיף א' או אם היתה כולה שדה לגמרי. מפני שיש כמה מיני שדה על זה, נעדיהם חיצונית, או צית השלמת וצית הצעל, או סמוך לנהר וסמוך לדרך וכמ"ס צמחון, ומש"ה דקדק וכתב שהיתה שדה לגמרי: בן הולקין לפי המדה בלבד. פירוש, וא"ל להעלות האחד שאומר תנו לי חלקי מנד שדה שלי וכדמסיק:

בחלק חבירו 'אבל שנים שקנו שדה משני אנשים או משני אחים' (שהיה נודע חלק כל אחד והיו מחזיקים בנזקים אלו אין לאחד מהם להפסיק אמת המים ולא לשנות דבר מהנזקים שהחזיקו בהם המוכרים. הגה (ב) שנים שחלקו חצר ונשאר צדד מים חיים בחלק אחד מהן ונשאר רשות לשני לשמש בו [ו]נתקלקל הצדד על שניהן לחקנו ואם נפל אולם חוקת השני לענין הזה דאין לו עוד דרך לשאוב משם אצל מקום הצדד

לשניהם 'אצל אס חלקו ונשאר הצדד מתחילה לאחד בלעד' [א"ל] שנתן רשות לשני לשאוב משם אס נפל אולם חוקתו לגמרי ואין לו עוד חלק בצדד אפילו חזר ותקנו. ד "אחים שחלקו ועלה חלק אחד מהם כרם ולשני שדה הלבן" (א"ל) יש לבעל הכרם ארבע אמות בשדה הלבן' להפך בו מחרישתו.

סימן קעד

אחים או שותפים או בכור שבאים לחלוק

ובו ה' סעיפים

א ⁶⁶האחין או השותפין שבאו לחלוק השדה וליטול כל אחד חלקו "אם היתה כולה שדה לגמרי" [חולקין] לפי המדה בלבד ואם אמר אחד תנו לי חלקי מצד זה כדי שיהא סמוך לשדה אחר שלי ויהיה הכל שדה אחד שומעין לו "וכופה אותו על זה שעייכוב בדבר זה

ציונים ומקורות ז' כן פירש המגיד משנה שם הי"ג. ד"מ ד'. (ח) כ"י מתורש ב' בשם הרשב"א בתשובה ח"ב סי' ש"פ. ד"מ (ד) ה'. סימן קעד (א) לשון רמב"ם פ"ג משנכנס דין א'. (2) תוספת מהדורות הסמ"ע, ועיין סמ"ע סק"י.

ערך לחם

נפלו כותלי הבאר בענין שאי אפשר להם לשאוב, אול ליה זכות השני. ואם הבאר משותף ביניהם, אול זכות השני לענין הדרך לבד, ומקום הבאר אע"פ שנפל משותף ביניהם. נביי מתורש ב' בשם הרשב"א בתשובה ח"ב סי' ש"פ.

ביאור הגר"א

ו. אבל ב' שם [ב"ב] ס"ה א' לימא אודו לטעמייהו, ור"ל דמוכר צעין יפה מוכר, משא"כ מצ' מוכרים: ז. שנים בוי אולא בוי. כמ"ס צמחון קנ"ג סעיף ב' ע"ש, ודוקא דצר שאין עליו כי אס שעצוד אצל דצדד שגוף שלו לא, ועיין מה שכתבתי סימן (קע"ג) [קע"ב] סעיף ז' [סק"ג], ח"ש אצל מקום כו': ח. אבל אם בוי אפילו. כמ"ס צמחון קנ"ג סעיף כ': סעיף ד' ט. יש לבעל. עיין סמ"ע [סק"א]:

סימן קעד סעיף א' א. האחין בוי. כל ג' סעיפים אלו לשון הרמב"ם [פ"ב משנכנס ה"א-ג'] וכפירוש רצו הר"י מ"ג [ב"ב י"ב ע"ב ד"ה נקטינן] ע"ש: ב. חולקין לפי. עיין סמ"ע [סק"ב]: ג. ואם אמר בוי וכופין. כמ"ס שם [ב"ב המובא בבאה"ג אות א'] תרתי אחד נגרא כו':

פתחי תשובה

סדום כיון שצריך לילך לחדר, וגם יותר מה שמסיקין התנור מתרעי ע"י היסק וכה"ג, אך לפני משורת הדין אין ראוי לרקדק בזה עם שכינו וקרובו, ע"ש: ד. אולא חזקתו לגמרי. עיין בתשובת שבות יעקב ח"ג סי' קס"ג שנשאל, מי שמכר לחבירו חלק בית, ופירש תוך שטר המכירה להשתמש בבית המוצנע [ר"ל בית הכסא], ושוב נפל הבית המוצנע ונסתם העוקא, אי אמרינן כיון דנפל אודא ליה, והשיב, לכאורה דין זה פשוט בשו"ע סוף סימן קע"ג גבי באר מים חיים כו' דאם נפל אודא ליה חזקתו לגמרי. מ"מ היה נ"ל, כיון דדין זה לא נמצא בש"ס ובראשונים זולת ברשב"א [המובא בציונים אות ח'], וראיתו מסוף פרק השואל [ב"מ ק"ג ע"א] מאושלן האי גרונתא יש לדחות, דהתם היא שאלה בעלמא, וכיון שהוא רבר חדש אין לך בו אלא חידוש, אבל בית הכסא שהוא עיקר צרכי וחשמישי בית שיהא קרוב לשלחנו, והוא בריאות בני אדם, ודאי מקפיד אינש, אפילו נפל לא אודא ליה. אכן ראיתי בתשובת הב"ח סי' ז' שכתב דגם בית הכסא דמי לבאר, ולא ידעתי מנ"ל, ועיקר נ"ל כמו שכתבתי. ותו ראיתי בתשובת מהר"ם גלאנטי סי' (ס"ז) [ס"ב] שכתב דגם הרשב"א לא קאמר אלא היכא שויתר נגד חבירו דרך מתנה ושאלה, משא"כ במכירה ודאי קנה גוף הקרקע, ומי שאינו דן כן אינו אלא טועה, וכן נ"ל עיקר, עכ"ד. ועיין בנתיבות המשפט [משה"א סק"ב]:

חידושי רעק"א

סעיף ג' בהג"ה. ואין לו עוד חלק. נ"ב, עיין תשובת מהר"ם גלאנטי סי' (ס"ז) [ס"ב] דזהו דוקא צימר לו דרך מתנה, משא"כ במכירה, וכן הסכים במשנות שנות יעקב ח"ג סי' (קס"ה) [קס"ג]:

ג. מדת סדום. זה נהנה וזה אינו חסר: ד. ויש אומרים דאין שומעין לו. פירוש, ויכול לומר לו לחלוק בגורל, וס"ל דאין זה מדת סדום, דיש לו זכות בגורל דאם יפול הגורל לזה צד שתי השדות הרשות צידו שלא יחליף עמו אם לא צדמים יקרים, מש"ה יפילו גורל אולי יגיע לידו אותו זכות: ה. אלא צריך להעלות בדמיון. ז"ל הטור [המובא בצינונים אות ב'], ומיהו אם פקח הוא יכול לפתות מעליו ולומר אני אחזק זה כך וכך מעט יותר משוויו או אחס תקמחו כדך וכן, והם לא ירצו זה ותשאר לו צלומו כסוס*, עכ"ל: ו. או קרוב לדרך. כן הוא לשון הרמב"ם [המובא בסה"א סק"א

בצינונים אות א'], ובגמרא [ב"ב י"ב ע"ב] איתא קרוב לנגר, וכחצו צ"י [סעיף ב'] דהרמב"ם פירש נגר, דרך, מלשון אנקטא נגרי דרימא [ב"ק קי"ח ע"ב], ומפני שיש מעלימות להשדה שהיא קרובה לדרך, ועיין מה שכתבתי בסמוך סעיף ג' [סקי"ד] מזה. ובפרישה ודרישה [סעיף ב'] כתבתי דנראה מוכח דגם הרמב"ם פירש נגר הוא יאור [וכמו שכתבו שאר הפוסקים], שעושין בעלי השדות סביבות הנהר חריצין חריצין ומושכין המים מהנהר לשדותיהן, ועל שם המים הנמשך דרך החריצין נקראין דרך, ע"ס: ו. מצד הרע ב"א שומא ופול בו. כן ז"ל, וכן הוא שם בצינונים [המובא בצינונים אות א'], וכ"כ בטור [סעיף ב'] בשם הרמב"ם. ומ"ש לפני זה תנו לי בשומא שלי, בשומא לאו דוקא קאמר, אלא ר"ל

בחלק שלי. ואע"ג דהרמב"ם [פ"א משכנים ה"ה] ס"ל דיכול לומר לא יחלף לי במתנה דכתיב [משלי ט"ו כ"ז] וסוגא מתנות יחיה, וכמו שכתבו הטור והמחבר בשמו בסיומן קט"א [טור סעיף י"ג, ומחבר סעיף י', א"כ ה"נ יאמר השני לא יחלף לי ליקח הטוב במתנה, ומעות אין לי ליקח הטוב וליתן לך היתרון, אלא נפיל גורל, שאני הכא ללא מתנה מיקרי, דזה יחלף ליה ציבורית כדי שיהיו שדותיו סמוכות זו לזו יותר משיקח לחלקו חלק השני העדיף: ה. שומעין לזה שאומר להחלוק בו. הטור [המובא בצינונים אות ד'] מסיק וכחצו על זה ז"ל, ואפילו אם יאמר האחד אני רוצה שיתלקו כל שדה ושדה אולי יפול חלקי בחלוקה ויהיה שמור יותר [והשני יטבך לשכור שני שומרים לשני חלקיו שנקראות], אינה טענה, עכ"ל. והוא מהגמרא [ב"ב

צינונים ומקורות] טור סעיף ב' בשם הראש ב"ב פ"א ס"י מ"ו. ג. מדה סוף פ"ק דכ"ז ס"י תקי"ז בשם מהר"ם ד"פ ס"י תקמ"ח. ד"מ (א' ב'. ד) טור סעיף ג'. סימן קעד ו' תיבה זו נשמטה במהדורות באה"ג ואילך. 2. תוספת מהדורות הסמ"ע, ועיין בסמ"ע סק"ו, וממהדורות באה"ג ואילך הושמטה.

ערך להם

סימן קעד סעיף א' בסופו. ובכל הדינים הנזכרים, הוא הדין לבתים. [ב"י סעיף ב' בשם מהרדכי ב"ב ס"י תקי"ז].

מורי ורבי

סימן קעד שו"ע סעיף א'. מדת סדום היא. דזה לא חסר ולא כלום במה שיתן לחבירו סמוך למיצר שלו, והכי היא שיטת רש"י [ב"ב י"ב ע"ב ד"ה אמרו]. ומה שתמה ב"י [סעיף ב'] על הרמב"ם [המובא בצינונים אות

ביאור הגר"א

ד. וי"א. כפירוש ר"ם [שם בתוס'] ד"ה מעלין: ה. וי"א. ר"ל דשמא קי"ל כרש"י [שם ד"ה אמרו] שפירש דוקא בשדה הנצל אלז בלא שום טענה לופין, וע"ש [במהדורות המובא בצינונים אות ג'] ובהנחה מיימוני סוף ספר קצין [בתשובות ס"י ל"ח]: ו. אבל אם בו. כמ"ש שם [ב"ב] ההוא [ארעא דזנין] [וזנין ארעא] אמרנו בו, ופירש הר"י מיגש [שם] שהיה לו אחד יפה וזה השני רע ולכן יכולין לומר מעלין ליה עליוא בו, שאם היה מלך שלו היפה ורואה לטוב שלש אחד יכול לומר שלש היפה טוב מנ' שלשים הרע, וכן אם היה הרע מלך ורואה לטוב צ' שלשים יכול לומר צ' שלשים הרע עדיף משלש אחד יפה: ז. או קרוב בו. או. שם [י"ג ע"א] חד גיסא נגרא בו, כפירוש נגרא דרך כמ"ש [ב"ק י"ז א' ומה מקומות] נגרא דרימא, וכמ"ש בסעיף ג': ח. אמר להם תנו. שם [ברמב"ם], כנ"ל דכל דליכא פקידא להאי כופין בו, וכמ"ש שם י"ג צ' טול אהא שיעור, ואף רש"י לא פליג אלא משום דאמר במתנה בו, אלז כן לאו מתנה הוא, דחלקי אמרנו עדיף לי מהאי חולקא טעא דיהינא לך וקס טעא נגד טעא: ט. ה"ו. שם [י"ב ע"ב] מרי ארעמא בו, וכפירוש מוס' שם [ד"ה מעלין]: י. ודווקא. מדקאמר כגון זה

באר הגולה

יוסף כגון זה כופין על מדת סדום, ולשון הגמרא נראה שאפילו בשתי שדות שוות הדין כן. ג. כתב הרב המגיד [שם], גם זה שם זכר יוסף, ודע שיש שיטות אחרות למפרשים ז"ל בזה, ויש מי שפירש, שאם היתה שדה אחת אף על פי שכולה שווה יכול האחד לעלות ולומר זה החלק שהוא למיגר שלך שזה יותר וכו', ושיטת המחבר כשיטת רבו [הר"י מיגש ב"ב י"ב ע"ב ד"ה נקפיון]. וכתב הכסף משנה, מה שהקשו מעוצדא דההוא [דזנין ארעא וכו'] [שם בב"ב], ומסיק והלכתא כרז יוסף דמני אחרי אן מעלין ליה וכו', ובפרק יש נוטלין [שם קיד ע"ב] פסקין כרז יוסף בשדה עיין ומתלה, ופירש ר"ש (י) [שם ד"ה והלכתא] דשדה היינו הך דהכא, י"ל שעוצדא הוא בתרי ארעא אחרי יגרי, אי נמי שלא היה גורם והלכתא כרז יוסף, והאריך בזה, ע"ס. ג. כתב הרב המגיד [שם], כן כתב רבו ז"ל [הר"י מיגש שם] וכן הסכימו האחרונים. ומבואר בכסף משנה שם, מדברי רבה [שם בב"ב י"ב ע"ב] נשמע דכל כהא גוונא דליכא למימר איכא דמימא ליה בזה ואיכא דמימא ליה בזה כופין על מדת סדום. ג*. פירוש, בלא שומא, וכן איתא ברמב"ם [שם].

באר היטב

סימן קעד סעיף א' א. לו. פירוש, ויכול לומר נחלקו בגורל, וס"ל דאין זה מדת סדום, דיש לו זכות בזה אם יפול לו הגורל צד שתי השדות הרשות צידו שלא יחליף עמו אם לא צדמים יקרים, מש"ה יפילו גורל אולי יגיע לידו אותו זכות. ח"ל הטור, מיהו אם פקח הוא יכול לומר אני אחזק זה כך וכך מעט יותר משוויו או אחס תקמחו כדך וכן, והם לא ירצו זה ותשאר לו צלומו כסוס, עכ"ל. סמ"ע [סקי"ד]: ב. ספק, ובתחילה יטילו גורל, ואם נפל בצד המיגר שלו לחלקו הרי טוב, ואם לאו אחזק לא וזה השני בחלק שאלז מיגר חזירו, אלא פסקין כל דאלים גבר דשמא קי"ל כרש"י, עכ"ל המהרדכי, והרמ"א קי"ל. ועיין בתשובת מהרשד"ם [חור"ם] ס"י תקס"ג. ש"ך [סקי"ב]: ג. אמר להם בו. שומעין. ולא דמי למה שכתבו הטור והמחבר בסיומן קט"א סעיף

פתחי תשובה

סימן קעד סעיף א' א. ויש אומרים דהוי ספק. עיין באר היטב [סקי"ב] שכתב ובתחילה יטילו גורל בו. ועיין בתשובת שבות יעקב ח"ב סימן קס"ו במעשה בשני שותפים שהיה להם מרתף, ורצה אחד מהם שיתנו לו חלק שלו במרתף סמוך לביתו, והשני רוצה להטיל גורל. והביא שם דברי הש"ך שבבאן [סקי"ב] ופלפל בהם קצת, ומסיים וז"ל, וזכינו לדין בנידון דיון יטילו גורל, ואם יפול הגורל על השני עדין לא יזכה, רק כל דאלים גבר, כן ג"ל לדינא, ומ"מ לבי אומר לי דבזמנים הללו בגולה יש כמה חששות אם יפסוק כל דאלים גבר, וגם לפי הטעם דכל מי שהאמת אתו ימסור נפשו על דבר זה, ג"כ לא שייך בדרורות הללו שרבו

שותפות	
	שדה
	ראובן

שותפות

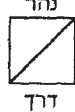
(א) הולקין כל שדה לשנים (כז).
 ולדעת הרמז"ם הנ"ל [המובא בציונים
 אות א'] צריכים ליתן לו כל השדה שאל
 מיר שלו, והסוד [המובא בציונים אות
 ד'] קאי לדעת ר"ם [ב"ב י"ב ע"ב תוס'
 ד"ה מעלין], וק"ל: סע"ה ג' (ד'
 ארץ מרובעת כו'. עיין בתשובת
 מהר"ן שטון ס' קט"ט [קש"כ]:

אם היה אחד טוב מחזירו אפילו בכור אינו נוטל⁴ חלקיו ביחד "זיבן אם היה לפשוטו שדה במזר אלו השדות.

ג. ⁽¹⁰⁾ ארץ מרובעת יי¹שהיה הנהר מקיף לה מזרח וצפון והדרך דרום ומערב

(1) עוד סעיף ה' והל"ט ב"ב פ"א סי' מ"ו ומ"ח והמגיד משה שם נשם של
ממכרם. ד"מ ה' (1) שם נרמזים פ"ב משכנים דין ג'
(3) במהדורות הרמ"א של"ח נדפס בטעות: **היבא**, וראה סמ"ע סק"יב. (4) ממהדורות באה"ג ואילך: **חלקו**.

לו חלקיו יחד, מייד כשחלק האמצעי הוא יותר טוב, דה"ל"ה היו כופין על מדה קדום. ומסיק מור"ס וכתב
 "ע"פ א', הרבוב באינינו את ב' ור"ן דסע"מ להו דנלל קרא לא היו כופין אף אם החלקים שנים, משום דיש לו
 כינים אפילו בשנים אינו נוטלין יחד: יב אב"ד ה"בם שד"ק בו, כן ז"ל. ור"ן כשמת אחד מהאחים ואח
 אקו ושלל אחיו המת, אינו נוטלין ביחד, והיינו טעמא, דלא עדיף מהאי דלמי מחמתיה. ואע"ג דקראו התורה
 חלקים ולא לענין שיטלם יחד, ועיין פרישה [סעיף ר'] : יג וכן אם היה פשוט שדה בו, ז"ל הטור
 מ, האמת ב' ידות על חברה, והפשוט מזרן להגדולה, יכול לומר לחלוק עמך כדי שיעיף חלקי קרוב לשדה
 ד"ה מזרז וצפון והדרך בו. כבר כתבתי (בס"ג)
 מזרז והוא נהר קטן, ועל כל פנים יזוהו הוא כזה. ← נהר
 הוא משני נדדיו, אלא מנה אחד נהר ומנה השני נהר,
 חלקים כדי שיהיו שניהן שוין זו, ועיין פרישה [סעיף ד'] :

עֵרֶךְ לַחֵם

סעיף ב'. הבכור וכו' כאחד. אפילו אין השדה כולה שותה, נוטל חלקו ביחד ובשומת דמים. [כ"י סעיף ה' בשם המגיד משנה פ"ב משכנים ה"ב].

פזרי זהב

הא כמו שיש ספק באחד מהן יש ג"כ בשני, ומה מעלה יש באחד יותר מהשני. ע"כ מפרש רד"ק קאמר, דדח נגרא הוא נמשך מן הנה לשה אחת, ואח"כ נמשך מנחה נגרא אחר לשה חבירה, וע"כ אמר על השאשונה שהיא קרובה להינין ע"י נגרא שלה, נמצא דה"ק ר"ב יוסף יזמין שקרובה לנגרא מדולל, אבל האי שקרובה לנחה ודאי לא מדולל:

דרב יוסף ס"ל דיכול לומר מעלינא כדבי בר מריון שוויז נכסיו חשוּבין,
ה"ג ניחא ליה דוקא *בנכסים חשובים, (והא) [**הנין קייל וכמיש
ברינו ונתח] בסעף ('ה') [בת]: בטור [סעף ג'] כתב אצל אס אתח קרובה
כו'. תמה בי' על מ"ש אתח קרובה להרו כו' ובמג' [ב"ב ע"ב ע"א] אתח
תרי ארעא אתרי נגרי. ג"ל דרבינו היה קשה לו, דאי תרי ניגרי שוות הן,

*אולי צ"ל:
כנכסים
**ממהדורת
קניגסברג

ביאור הנר"א

רופין כ' משמע אזל מדינא יז להס לתלוק כל שדה, וא"כ צבכאי גונא דלחן
צו משום מדה סדום חולקין כל שדה. הרא"ש שם [פ"א סי' מ"ז]: **סעיף ב'**
י.א. וי"א דר.קא. הרא"ש [המובא בצינונים אות ו'] כתב צב' שדום, וכשיתמו
דלף בפשוט במקום שאין שוין חולקין כל שדה, ולא עדיף בכור צב' חלקים
מפשוט בחלק אחד. ולמד הטור [המובא בצינונים שם] מזה שהוא דקין לשדה
אחת כיון שחלק אחד טוב. וכו' לשיטתם, אבל הר"י מייגס [ב"ב י"ב ע"ב ד"ה
נקטין] כתב דלפילו קאי חילתא עדיה בי מצעי נוטל אורו הכבור ממנה נפוך,
דאי אפשר לומר בשוין כל החלקים, מאי אירא בכור ופשוט, אפילו פשוט
ופשוט שיש לאחד צ' חלקים, דק"ל כרז יוסף דכופין כ' כנ"ל [סעיף א.].

פתח תשובה

האמלים שמוסרים נפשם ג"כ על ממוץ שאינו שלהם, א"כ היבא דלא שייך לומר חולקין כמו בנידון דבא"ה צייכין לחלוק, רק שחולטות דברוואת בחלוקה גופא אינן אופן יהיה, על כן חילקו ע"פ הגדול. ואע"פ שהוא דבר חדש, מיא לפי צורך שעד שי לפסוק כ"ב ובודאי יטיבמו על זה חבירי ורובתי לפי דורות הללו, עכ"ל. עיין שם:

ואחד נכזר, וחוקין וכסי אציהן לשלשה חלקים, וחלק האמצעי הוא ודאי של הצבור על
שגדירו, ויהיו ב' חלקיו יחד. וילפינו לה מקרא דכתיב פי שנים, דמשמע ב' חלקיו יהיו
הקצוות. אפי' יטולנו הצבור, דלמיכ קרא ל"ב, הא בלא"ה דינא הכי לעשות בשפיק א'
זו לענין שיטול ב' חלקים ולא לענין שיעולם יחד. שם (סמ"ע סק"יב): ז. בכזר. ומינה
זו שם לכן: ב' דעות והסכם ב' דעות על צדקה, והשפוט מזרן הבגדולה, יכול לומר
ג' (ב' סמ"ע). עתה נבאר שזו נחשבת כשפיק ששן א' (ק"ק"י):

באר הגולה

סעיף ב' ד. שם [ברמב"ם פ"ב משכנים] דין ב' מימלא לרב הוא בריה
 רב יהושע שם [גב"ב ר"ב ע"ב]. וכתב הרב המגיד, לדעת המחבר ז"ל, אם
 היו זה ב' חלקים ביוניו והחלק האמצעי עידיה שאי אפשר לו לזכור שיטול
 כל חלקו כאחד אלא אם כן כל העידיה שלו, הרי זה נוטל וצומת דמים,
 וכן פירש רבו ז"ל [הר"י מיגש שם ד"ה נסיון]. ה. פסק כרצא שם. וכתב
 הרב המגיד, ולדעת המחבר אם היה הכל שזה אפילו ציבם נוטל חלק כאחד
 לפי שיטתו, וכן כתב רבו ז"ל [הר"י מיגש שם]. עכ"ל. ומצואר בסעיף דלעיל.
סעיף ג' ו. שם [ברמב"ם פ"ב משכנים] דין ג', ושם בגמרא [ב"ב] ריש דף
 (י"ג) [י"ג]. ופירושו כפירוש ר"ם ורבו [הר"י מיגש שם ד"ה חד], כמו שכתבו

באר היטב

י' דיכול לומר לא נחם לי במתתה כו', שאני הכא דללו מתתה מיקרי, דזה נחם לה
ביוצרות כדי שיהיו שדופים פמוכות וז' לזו יומר משיקם לתקון העידיה. סמ"ע [סק"א]:
ה' מצר. ר"ל דיש לו שדה אחת אצל אחת משדי השטופות. ומבקש לתקן כל שדה
לאדרסה, שאם יגיע עכ"פ חצי תהון פמוך למיזר שלו, משא"כ שיהתקון שדה נגד (זה)
[שדה] אצל שפול גורלו שיהא הרמוקם ממדורו שיש לו, וכ"כ הטור, עכ"פ הסמ"ע
[סק"א]. ומכא ה"ש [סק"א]. לדעת הרמב"ם כצ"ח א' תריץ לומר לו כל השדה אצל
מיזר שלו, והטור קאי לדעת ר"ת, וק"ל: סעיף ב' ה'. באחד. לשון הטור, אם יש ב' את
כל פנים, ויפילו גורל על ב' ההלקים ההלויים, ואחא שיעלה לגורלו יעלו עם חלק האמ"ע
בזה אחד וחלק אחד, וק"ל להרמב"ם דלפילו אם חלק האמ"ע הוא יומר טוב מבי' חלק
דבוסין בזה עם מדת סדום. סמ"ע [סק"א]: ה'. היבב. ואע"פ דהמורה קראו בבור, ה'
דביבם אפילו בשנין ארו טעולין חצי לדעה וז' שם [סמ"ע סק"א]: ח'. אלו. ר"ל הטור,
אחלקו עמך כדי שיהי חלקי קרוב לשדה שלי. שם [סמ"ע סק"א]:

טו' תנו ל'י החצי שמצד זה שהוא כו'. היינו דוקא לדעת הרמב"ם [פ"ב משכנים ה"א] שס"ל דהו ככלל אמרס כופין על מדת קדוש כמ"ס המחבר בסעיף א', ומור"מ כתב שס דיש חולקין על זה, וכאן לא כתבו וסמך אמ"ש שס: סעיף ד' טו' שנים שקנו כו' עד אב"ד ג' שקנו כו'. נטור [המובא בצינונים אות ח'] נמצא דהו נלמד

חולקים אותה באלכסון כדי שיגיע לזה נהר ודרך ולזה נהר ודרך ואם אמר י"א תנו לי החצי שמצד זה שהוא בצד שדי שומעין לו כללו של דבר כל דבר שהוא טוב לזה ואין על חבירו הפסד כלל כופין אותו לעשות.

ד' ^(טו) שנים שקנו שדה בשותפות אחד שלישי ואחד שני שלישים כשחולקים נוטל שני שלישים ביחד כיון שקנו אותם כאחד אבל שלשה שקנו שדה בשותפות ושוב קנה האחד

מדין צדור ופשוט ויבס הנ"ל [סעיף ב'] ולא אמרינן דשליש הסם דגלי קרל, עיין פרישה [שם]: סעיף ה' י"ז האחים שבאו כו' עד שומעין א'. זה גם הרמב"ם [פ"ב משכנים ה"א] מודה, ולא פליג אהר"ש [ב"ב פ"א סי' מ"ז] בסעיף א' אלא כשרוצה להעלותו על מי שיש לו שדה גדולה ואינו אומר לו אני אקטן צאתו סך או קטנו אלה:

חלק חבירו כשבאים אינו יכול לכופ את חבירו שיתן לו שני חלקים ביחד כיון ששני החלקים לא היו מתחילה שלו אלא בא מכוחו ומכח אחיו שקנה ממנו שלישי. הגה ^(טו) שני אחין שמתו ולכל אחד שני בנים וצאין לחלוק השדה שהיה של אביהן וצ' הבנים של אחד מהן רוצים להיות שותפין והאחרים רוצים לחלוק חולקין השדה לד' חלקים ונותנים לכל אחד חלק אחד ולאחרים כל אחד לד' אצל אס היו מתחילה ד' אחין שלא צאו השנים מכח אחד אין נותנין להן חלקן ביחד ^(טו) ויש אומרים דאפילו גוונא נותנין להן ביחד דכופין על מידת קדוש.

ה' י"ז האחים שבאו לחלוק ושמו החלקים זה כנגד זה ובאו להטיל שלשה גורלות ואחד מהם חפץ באחד מן החלקים ומעלה אותה ואומר אני אתן בו יותר כך וכך על מה ששמאווהו או אתם תקחו אותו בכך וכך שומעין לו ואם אינם רוצים באותו עילוי יטלנו הוא בלא גורל ^(טו) ויש חולקים.

סימן קעה

אחין שרצו לחלק וכל דיני דבר מצרא

ובו ס"ג סעיפים

א ^(טו) לא היו כאן כל האחין ואותו שלפנינו מבקש לחלוק חולק בפני שלשה אפילו הם הדיוטות ובלבד שיהיו

ציונים ומקורות (ח) טור סעיף א' בשם הרא"ש ב"ב פ"א סי' מ"ט. (ט) רבינו ירושם נמי (כ"ז) כ"ז ח"ב ד"מ א'. (י) מרדכי פסק שני דיני גזירות * בשם מיהר"ם דפוס קרימונה סי' רל"ד. ד"מ שם. (יא) עיין ד"מ שם דכתב כן לדעת רבינו ירושם הנ"ל. (יב) טור גיטות סימן י"א. (יג) נגדן (והרמ"ה) והרא"ה ויטע"א הובאו בנמוקי יוסף ב"ב ח' ע"א מדפי הר"ף. ד"מ א'. סימן קעה (ה) לשון הרמב"ם פ"ה משלוחין דין ט'.

טורי והב

שו"ע סעיף ד'. אינו יכול לכופ את חבירו. הלשון משמע אפילו בשוין, ותימה דהא המחבר [סעיף א'] פסק כרמב"ם [פ"ב משכנים ה"א] דס"ל בשוות אפילו אינו בכור כופין על מדת סדום, ורבינו [הטור סעיף ח'] כתב זה בשם הרא"ש [המובא בצינונים אות ח'] דס"ל [בב"ב פ"א סי' מ"ז] כה"א דסעיף א', משא"כ המחבר שאזיל לשיטת הרמב"ם. ובמגיד משנה [פ"ב

ביאור הגר"א

וצהאי גוונא קאמר רבא צינס הוימו כנכור כו', אצל צוין אפילו צינס נוטל כאלד כנ"ל דכופין, ועיין צהר הגולה ס"ק ד' * : סעיף ד' יב. ב' שקנו כו' אבל. נלמד מכבוד ויבס [לעיל סעיף ב'], ולשיטת הרמב"ם [פ"ב משכנים ה"א] ושו"ע [לעיל סעיף א'] מירי צאין החלקים שוים, ולשיטת הרא"ש [בב"ב פ"א סי' מ"ז] וצעל המפה [שם בהג"ה א'] צוין וכו"ל [סקי"א]: יג. שני אחין כו' אבל. ג"כ כנ"ל [סקי"ב] מכבוד ויבס, וחלקים שוין לשיטת ר"מ [בב"ב י"ב ע"ב תוד"ה מעלינן]. ח"ש ו"א דאפילו, כפירוש רש"י [שם ד"ה אמרן כנ"ל [סקי"ד ח']]: סעיף ה' יד. האחים. נלמד ממ"ס צסימן קע"ה סעיף ב', ממ"ס קדושין מ"ב [ע"ב] יכולין למחות צרוחות והקשה הרצני יונה [בב"ב ק"ו ע"ב ד"ה א"ל, הובא ברא"ש פ"ז סי' ב'] ממ"ס צצ"ב ק"ו ב' אלא מעתה כו', ומירן דקדושין מירי צהאי גוונא, שהעילוי מצטל הגורל: טו. ויש חולקים. דלא אמרו מעלים אלא צמקוס שאין צו דין חלוקה, כמ"ס שם י"ג ב' ואס לאו מעלין כו', משמע אצל צל"ה [נל], והיה דקדושין שחלקו צלל גורל ולכן יכולין למחות, כמו שכתבו סוס' צצ"ב שם [ק"ו ע"ב] ד"ה ושמאל כו' ע"ש:

סימן קעה סעיף א' א. לא היו. צצ"ב ק"ו ב' אלא מעתה הו כו', וכתב הר"ף [ג"א ע"א מדפי הר"ף] ורא"ש שם [פ"ז סי' ב'], שמעין מהא דמרי אחי כו', וה"ל אמרינן צצ"ב ל"א ב' וס"ט [ע"א] ע"ש, ועיין רש"ם שם ד"ה הכי נמי: ב. חולק בפני. צ"מ ל"א [ע"ב] ול"צ [ע"א]: ג. אפילו הם. שם: ד. ובלבד. מדקאמר [שם] צ"ד ולא קאמר סתם שלשה:

באר היטב

י. תנו. זהו לדעת המחבר כמ"ס בסעיף א', אצל לדעת הרמ"א צה"ה שם הוא דין הכא דאינו יכול לומר כן, וסמך הרמ"א על מ"ס שם. סמ"ע [סקי"ז]: סעיף ד' יא. לבוקר. [הלשון משמע דאפילו צוין, ותימה דהא המחבר פסק בסעיף א' דצוין כופין על מדת קדוש, והטור כתב זה בשם הרא"ש דס"ל כה"א שם. ובמגיד משנה כתב ג"כ

באר הגולה

המסופות שם [ד"ה חז] צסס ר"מ, אלא שפירש יגרא, דכן, והטעם, שהקרקע שקרוב לדרך חשבו משאיתו קרוב. צית יוסף [סעיף ד']. א. כתב הרב המגיד [שם], זהו נמשך לפי שיטתו [שם ה"א] ושיטת רבו ז"ל [שם ד"ה נקטין] וכמו שכתבתי [שם בהל' א', הובא לעיל באות ב']. סעיף ד' מ. טור סעיף ז' צסס אציו הרא"ש שם צפסקין [בב"ב פ"א סי' מ"ט], נלמד מדין הצבור, וכן כתב הרב המגיד [פ"ב משכנים ה"ב] צסס הרב אצן מגש ז"ל [בב"ב שם ד"ה נקטין]. ט. גם זה שם [בסור] ושם [בהרב המגיד], ונלמד מדין היבס. סעיף ה' י. טור סעיף ז' צסס אציו הרא"ש שם צפסקין [בב"ב פ"א סי' מ"ז] צסס רבינו יונה [שם י"ב ע"ב ד"ה מתקין] והרא"ש ד, וכ"כ הנמוקי יוסף [שם ח' ע"א מדפי הר"ף] צסס הרש"א [שם י"ב ע"ב ד"ה כבר] מהא דמעלין ליה כנכסי דבר מריון. וכתב הרא"ש שמתצד הכי, שכולן מרויחין צעילוי הנכסים [צ"צ דף י"ז ע"ב]. כ. נמוקי יוסף שם צסס הרמב"ן ורא"ה תלמידו שאין שום עילוי משצית הגורל שהגורל דין וכו', ולא אמרוהו אלא צגוד או אגוד שאין צו דין חלוקה, ולזה נוטה דעת הרש"א תלמידו [בב"ב י"ב ע"ב ד"ה ווא].

סימן קעה סעיף א' א. לשון הרמב"ם פ"ה מהלכות שלוחין דין ט', מעוצדל דאיסור ורב ספרא, צ"מ דף ל"א [ע"ב] ודף ל"ב [ע"א]. ב. מסקנת הגמ' שם [ר"ב ע"א], וכתב הכסף משנה [שם], כלומר דלא גמירי ולא סבירי, אצל מ"מ צקיא צשומא צעין, דאי לא היכי ידעי למיפלג, ופשיטא דנאמנים צעין, דאי לא היכי מהימנין להו.